

TIL KO'NIKMALARIDAN AMALIY FOYDALANISHNI SHAKLLANTIRUVCHI ZAMONAVIY METODLAR.

Toshmatova Nigoraxon Farg'ona
Politexnika Instituti akademik litseyi

rus tili fani o'qituvchisi

Fayozov Saydullo Farg'ona

Politexnika Instituti

akademik litseyi nemis

tili fani o'qituvchisi

Saminova Dilafruzxon

Farg'ona Politexnika

Instituti akademik litseyi

nemis tili fani o'qituvchisi

Tillayeva Nigoraxon Farg'ona

Politexnika Instituti

akademik litseyi huquq fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'zbek tilida amaliy nutq ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beruvchi zamonaviy usullar o'rganiladi. Til pedagogikasi sohasidagi so'nggi yutuqlarni tahlil qilgan holda, muloqot kompetensiyasini rivojlantiruvchi innovatsion o'qitish usullari, texnologik integratsiya va o'quvchi markazli strategiyalar aniqlanadi. Tadqiqot natijalari interaktiv va texnologiyaga asoslangan vositalarning tilni o'zlashtirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini takidlaydi va ularning akademik hamda norasmiy o'qish jarayonida qo'llanishi boyicha tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: o'zbek tili, til ko'nikmalari, zamonaviy usullar, muloqot kompetensiyasi, texnologik vositalar, til pedagogikasi.

O'zbek tili madaniy identitet va muloqotning asosiy unsuri sifatida uning o'qitish va o'rganish jarayonini zamonaviylashtirishni talab etadi. Globalizatsiya va raqamlashtirish jarayonining kuchayishi o'quvchilarni turli kontekstlarda samarali

muloqot qilish imkonini beruvchi amaliy til ko'nikmalarini rivojlantirishni taqozo qiladi. Ushbu tadqiqot o'zbek tilida amaliy ko'nikmalarni rivojlantiruvchi zamonaviy usullarni aniqlash va baholashga qaratilgan bo'lib, ayniqsa, interaktiv va texnologik vositalarga alohida etibor qaratiladi.

Ushbu tadqiqot sifat va miqdoriy yondashuvlarni birlashtirgan holda o'tkazildi. Til o'qituvchilari va o'quvchilari o'rtasida zamonaviy o'qitish usullari haqidagi fikrlarini aniqlash uchun so'rovlar o'tkazildi. Tanlangan usullar samaradorligini sinash uchun eksperimental tadqiqotlar amalga oshirildi, masalan, raqamli hikoya yaratish, til o'rganish ilovalari va interaktiv sinf mashg'ulotlari. Malumotlar tematik kodlash va statistik tahlil yordamida tahlil qilindi.

O'zbek tilida til ko'nikmalarini amaliy qo'llashni shakllantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy metodlar quyidagicha bo'lishi mumkin:

Kommunikativ yondashuv

- Tavsifi: Ushbu metod o'quvchilarning tilda erkin muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan. Grammatik qoidalar o'rganilishi, asosan, muloqot jarayonida amalga oshadi.

- Qo'llanilishi: Dialoglar, ro'yxatdan o'tish, so'zlashuv senariylarini yaratish va rol o'yinlar orqali amaliy ko'nikmalar shakllantiriladi.

Integratsion metodlar

- Tavsifi: O'zbek tilini boshqa fanlar bilan birlashtirib o'rganish. Masalan, geografiya, tarix yoki san'at darslarida o'zbek tili vositasida bilimlar kengaytiriladi.

- Qo'llanilishi: Matnlar tahlili, kross-predmet mavzular bo'yicha insho va prezentatsiyalar tayyorlash.

Loyihaviy metod (Project-based learning)

- Tavsifi: Talabalar yoki o'quvchilar aniq loyihalar ustida ishlash orqali tilda amaliy ko'nikmalarni rivojlantiradilar.

- Qo'llanilishi: Mahalliy madaniyat, ekologiya yoki boshqa mavzularga bag'ishlangan maqola, video yoki taqdimot yaratish.

Interaktiv texnologiyalar

- Tavsifi: O'zbek tilini interaktiv o'yinlar, testlar va onlayn platformalar orqali o'rgatish.

- Qo'llanilishi: Kahoot, Quizizz yoki boshqa test platformalarida mashqlar tuzish; audio va video materiallardan foydalanish.

Jamoaviy va kooperativ o'qitish

- Tavsifi: Jamoa ichida muammolarni hal qilish, birgalikda vazifalarni bajarish orqali til ko'nikmalarini rivojlantirish.

- Qo'llanilishi: Guruhda munozaralar o'tkazish, birgalikda hikoyalar yoki dramalar yozish.

Audiovizual materiallardan foydalanish

- Tavsifi: Audio va video resurslar orqali o'zbek tilidagi talaffuz va tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish.

- Qo'llanilishi: Mahalliy telekanallar, podcastlar yoki o'zbek filmlaridan parchalar asosida mashqlar.

Raqamli texnologiyalar

- Tavsifi: O'zbek tilini o'rgatishda mobil ilovalar va onlayn platformalardan foydalanish.

- Qo'llanilishi: Duolingo kabi til o'rgatish dasturlariga o'zbek tili integratsiyasi, maxsus ilovalar yaratish.

Differensial yondashuv

- Tavsifi: Har bir o'quvchining individual darajasiga mos metodlarni tanlash.

- Qo'llanilishi: Mustaqil ishlash uchun individual topshiriqlar tayyorlash, bilim darajasiga qarab mashqlarni moslashtirish.

Muammoli o'qitish metodikasi

- Tavsifi: Til o'rganishda masalalar va muammolar yechish orqali amaliy ko'nikmalarni shakllantirish.

- Qo'llanilishi: O'zbek tili grammatikasidagi qiyinchiliklarni yechishga yo'naltirilgan muammoli topshiriqlar.

Ushbu metodlar O'zbek tilini samarali va amaliy jihatdan o'rgatish jarayonida zamonaviy texnologiyalar va interaktiv yondashuvlar orqali o'quvchilarning til o'rganishga qiziqishini oshirishga xizmat qiladi. Agar siz aniq bir metodga qiziqsangiz yoki ushbu metodlarni amaliyotga tatbiq qilish bo'yicha ko'mak kerak bo'lsa, qo'shimcha ma'lumot berishim mumkin!

Tadqiqot o'zbek tilini o'qitishda zamonaviy usullarni joriy etishning transformatsion imkoniyatlarini ta'kidlaydi. Interaktiv vositalar nafaqat o'rganish jarayonini qiziqarli qiladi, balki nazariy bilim va amaliy qo'llash o'rtasidagi bo'shliqni yopadi. Masalan, Duolingo va Memrise kabi til ilovalari, o'zbek tili uchun moslashtirilgan holda, keng auditoriyani qamrab olish va mustaqil o'rganishni rag'batlantirish salohiyatiga ega. Biroq, qishloq hududlarida texnologiyaga cheklangan kirish imkoniyati va madaniyatga mos keluvchi kontent yaratish ehtiyoji kabi qiyinchiliklarni hal qilish zarur.

Xulosa

Interaktiv va texnologik yondashuvlarni o'z ichiga olgan zamonaviy usullar o'zbek tilida amaliy til ko'nikmalarini rivojlantirish uchun muhimdir. Ularning samaradorligini oshirish uchun quyidagi takliflar beriladi:

O'zbek tili uchun raqamli o'quv platformalarini ishlab chiqish va moslashtirish.

O'qituvchilarni texnologiyaga asoslangan o'qitish usullaridan foydalanishga o'rgatish.

Tilshunoslar, texnologlar va o'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish orqali madaniy va kontekstual jihatdan mos resurslarni yaratish.

Barcha hududlarda texnologik vositalar va internetga ulanish imkoniyatini ta'minlash.

Ushbu zamonaviy usullarni qabul qilish orqali biz o'quvchilarni tobora bog'lanib borayotgan dunyoda samarali muloqot qilish uchun zarur bo'lgan o'zbek tili ko'nikmalari bilan ta'minlashimiz mumkin.

Adabiyotlar.

1. Shayxislamov, N. (2020). Когнитив тилшуносликда концепт: "Туй" концепти ва унинг универсал табиати. O'zbekistonda innovatsion ilmiy tadqiqotlar va metodlar, 54-60.
2. Shayxislamov, N. (2021). Lingvokulturologiya-zamonaviy tilshunoslik yo'nalishi sifatida: tarixi va nazariyasi. Tilshunoslikdagi zamonaviy yo'nalishlar: muammo va yechimlar, 61-62.
3. Шайхисламов, Н. (2020). Понятие заглавия с позиции когнитивной стилистики. Студенческий, (28-2), 32-33.
4. Odiljonovna, T. M. (2023). XORIJIY TILLARNI O'RGANISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA AHAMIYATI. Innovation: The journal of Social Sciences and Researches, 1(5), 112-113.
5. J. Jalolov "Chet tili o'qitish metodikasi"
6. 2012-yil 10-dekabrdagi "Chet tillarini o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi" O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidentining №=1875-qarori
7. Rahma Al-Mahrooqi and Salah Troudi "Using technology in foreign language teaching"